

TÓM TẮT KẾT QUẢ DỰ ÁN

CẢI THIỆN MÔI TRƯỜNG VỀ CÔNG TÁC QUẢN LÝ CHẤT THẢI TẠI MỘT CỘNG ĐỒNG DÂN CƯ VÙNG BÁN ĐÔ THỊ

THS. NGUYỄN KIM THANH

Quản lý chất thải rắn sinh hoạt đô thị là vấn đề rất quan tâm hiện nay của nhiều đô thị, khu vực thị tứ của cả nước nói chung cũng như của xã Phước Hải, huyện Long Đất, tỉnh Bà Rịa – Vũng Tàu nói riêng. Mặc dù hệ thống thu gom vận chuyển đã được thiết lập từ những năm 1990, tuy nhiên các công tác này cũng chỉ tập trung giải quyết lượng chất thải rắn sinh ra ở khu vực trung tâm bao gồm hộ gia đình, cơ quan, trường học, đường phố chính. Một lượng rác nhỏ vẫn còn xả ra ở các khu vực đất trống, bờ biển, đường nội bộ và chính quyền xã đã cố gắng dọn vệ sinh một cách mang tính “chữa cháy” hàng kỳ.

Mặt khác, do tốc độ xây dựng nhà cửa nhanh của cộng đồng dân cư, trong khi mạng lưới thoát nước, công trình xử lý nước thải sinh hoạt vẫn chưa được xây dựng và nhiều người dân vẫn chưa biết cách xây dựng hố xí hợp vệ sinh hoặc quá khó đối với điều kiện người dân hiện nay.

Thiết kế phương thức hay qui trình thu gom CTRSH thích hợp cho địa phương trong thời gian trước mắt, cũng như cần làm sáng tỏ đến người dân địa phương về sự cần thiết thái bỏ chất thải một cách hợp lý, đúng chỗ, sử dụng hố xí một cách hợp vệ sinh, ... đó là những công tác cần thực hiện ngay trong giai đoạn hiện nay.

Dự án “Xây dựng mô hình thu gom và xử lý chất thải tại cộng đồng dân cư ấp Hải Tân, xã Phước Hải, huyện Long Đất (nay là huyện Đất Đỏ), tỉnh Bà Rịa - Vũng Tàu” đã thực sự tháo gỡ được khó khăn trên một cách hiệu quả, thiết thực không những cho khu vực dự án mà kết quả của nó còn có thể là mô hình chuẩn để các khu vực khác trong và ngoài Tỉnh học hỏi áp dụng để giải quyết vấn đề ô nhiễm do rác thải sinh hoạt, sản xuất, ... tồn lưu lâu ngày gây ra.

Ấp Hải Tân, xã Phước Hải, huyện Long Đất tỉnh Bà Rịa-Vũng Tàu được thành lập (một cách chính thức) từ năm 1999, nằm ở phía Nam ấp Hải Lạc kéo dài đến đèo nước ngọt, giáp ranh giới với thị trấn Long Hải, dân cư sinh sống tập trung hai bên tuyến đường của tỉnh lộ 44, một số nằm rải rác dọc bờ biển. Người dân trong khu vực này sống chủ yếu bằng nghề đánh bắt thủy hải sản và một số ít sống bằng buôn bán dịch vụ. Công tác bảo vệ môi trường vẫn còn khá mới mẻ, ý thức bảo vệ môi trường, giữ gìn vệ sinh môi trường của người dân nơi đây chưa cao. Họ chưa được hướng dẫn, tuyên truyền phổ biến kiến thức bảo vệ môi trường, thu gom và dọn dẹp vệ sinh khu thôn ấp. Do đó, lượng chất thải rắn bị vứt bừa bãi chưa đúng nơi qui định dọc con đường tỉnh lộ 44 và các khu vực dọc bờ biển ven ấp, gây

nên hiện tượng ô nhiễm môi trường, mất mỹ quan đô thị, thôn ấp làm hạn chế tiềm năng du lịch ở nơi đây.

Xây dựng một mô hình thích hợp hướng đến việc quy tập thu gom xử lý chất thải rắn sinh hoạt, chất thải từ phân người và động vật nhằm hạn chế ô nhiễm môi trường hướng đến phát triển du lịch góp phần tạo nên lợi ích kinh tế xã hội cho tỉnh nhà.

Dự án bao gồm các nội dung chính:

- Thiết lập phương thức kỹ thuật thu gom, vận chuyển chất thải rắn sinh hoạt theo hướng vệ sinh và triệt để;

- Phương thức xử lý chất thải phân người tại hộ gia đình thích hợp với điều kiện hệ thống thoát nước hiện tại;

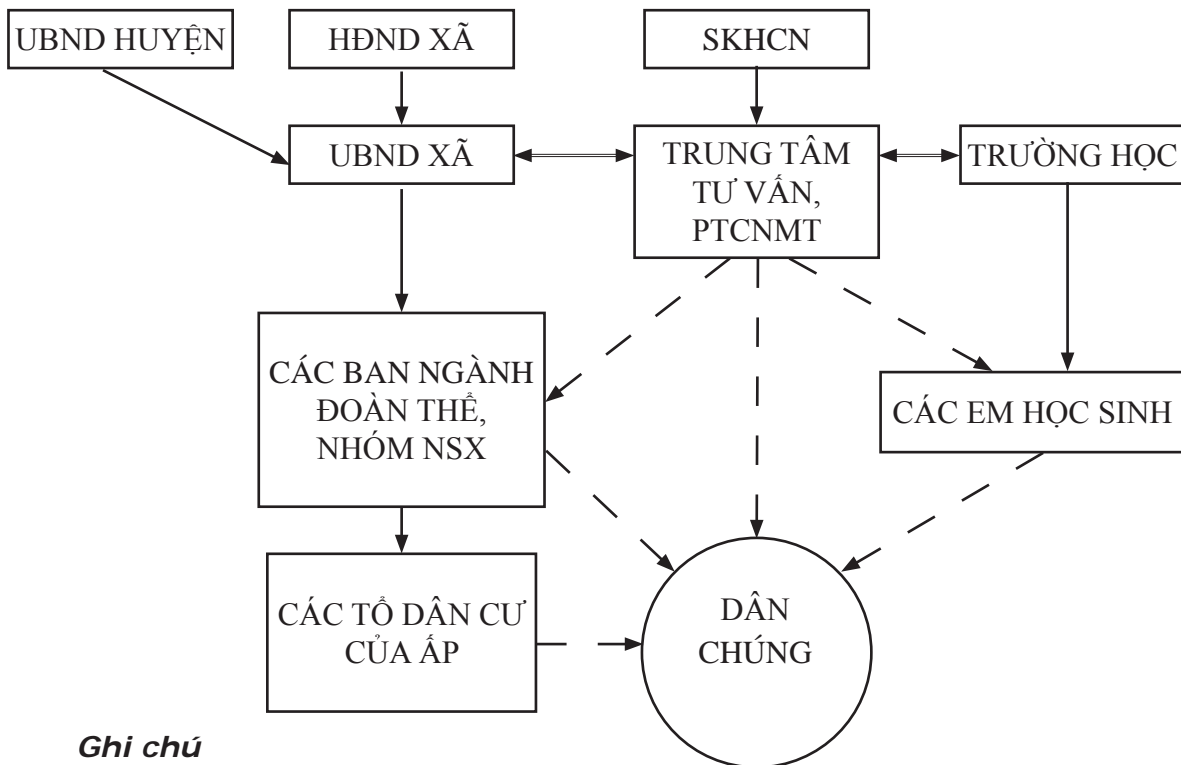
- Xây dựng quy ước của ấp trong việc bảo vệ môi trường;

- Tuyên truyền nâng cao nhận thức bảo vệ môi trường;

- Vận hành thí điểm như mô hình có thể nhân rộng.

Thiết kế các thành phần phù hợp với các điều kiện hạ tầng cơ sở hiện có như điều kiện đường giao thông, hệ thống thoát nước và xu hướng phát triển của hệ thống;

SƠ ĐỒ NÂNG CAO NHẬN THỨC MÔI TRƯỜNG TẠI ĐỊA PHƯƠNG

Ghi chú

- > Mối quan hệ chỉ đạo trực tiếp
- - -> Mối quan hệ tương hỗ
- ↔ Mối quan hệ hướng dẫn thực hiện tuyên truyền

Mô hình quản lý dự án:

- *Khối thứ nhất:* Khối chính quyền (thực hiện chủ trương đường lối chính sách của Nhà nước và của Đảng) bao gồm: Sở Khoa học và Công nghệ, UBND cấp huyện, HỖND cấp xã, UBND cấp xã.

- *Khối thứ hai:* Khối hướng dẫn nâng cao nhận thức bao gồm: Trung tâm Tư vấn Phát triển Công nghệ và Môi trường, Trường học.

- *Khối thứ ba:* Khối được hướng dẫn nâng cao nhận thức, bao gồm: Các ban Ngành đoàn thể, Nhóm Năng suất xanh, các em học sinh, dân chúng.

Thành công lớn nhất của dự án đó là việc thay đổi được nhận thức của người dân về vấn đề thải bỏ rác thải, trước kia khi dự án chưa đi vào hoạt động thì việc thải bỏ rác thải của người dân một cách bừa bãi, lượng rác thải này gây nên nhiều vấn đề về cảnh quan, mùi... gây ô nhiễm cho người dân. Từ khi dự án đi vào triển khai tới nay thì vấn đề thải bỏ chất thải của người dân đã được cải thiện đáng kể, ngoài những hộ ở trực đường chính nơi xe thu gom có thể tới lấy đi, các hộ khác nằm ở những khu vực mà xe thu gom không vào được thì người dân tự động cho vào túi, bịch, bỏ chứa rác rồi đem ra nơi thuận tiện (ngã ba, ngã tư,...) để xe thu gom tới lấy đi.

Thói quen của người dân về vấn đề đi vệ sinh cũng thay đổi rõ nét, người dân đã thấy được sự ô nhiễm và bất tiện của việc đi tiêu, đi tiểu bừa bãi ra môi trường xung quanh. Do đời sống kinh

tế của nhiều người dân còn khó khăn, việc bỏ ra một số tiền lớn để xây dựng hố xí hợp vệ sinh là vấn đề nan giải đối với gia đình do vậy nếu được sự hỗ trợ một phần từ phía nhà nước thì các hộ còn lại sau dự án chưa có hố xí sẵn sàng bỏ một phần kinh phí và công sức ra làm.

Thực tế cho thấy dự án không những giải quyết hiện trạng ô nhiễm do rác thải tồn lưu lâu ngày gây ra tại các khu dân cư, khu vực bờ biển một vấn đề bức xúc của xã Phước Hải mà còn đưa ra một định hướng lâu dài do ý thức của người dân được nâng cao một cách rõ rệt sau những hoạt động tuyên truyền, tập huấn,... Hiện tại lượng rác thải tại ấp Hải Tân đã được thu gom hàng ngày rất tốt, lượng rác thải phát sinh hàng ngày đều được đưa ra nơi thuận tiện để xe thu gom của công ty công trình đô thị huyện Đất Đỏ chuyên đi.

Thay lời kết luận. Cải thiện môi trường tại một địa phương cụ thể là vấn đề quản lý chất thải bằng phương thức bằng cách nào đó kêu gọi sự tham gia của cộng đồng là biện pháp không mới. Tuy nhiên, vấn đề rút ra được đó là muốn duy trì lâu dài các hoạt động quản lý chất thải từ cơ quan dịch vụ đến người dân, thì cần một tổ chức rõ ràng và đặt ra các mục tiêu cần đạt được hàng năm. Điều này, một lần nữa cũng không phải là một điểm gì mới trong lý thuyết về quản lý, tuy nhiên rõ ràng là ở nhiều địa phương hiện nay đang ở trong tình trạng trạng này: sự thiếu vắng hẳn một hệ thống tổ chức đầy đủ trong đó vấn đề về mục tiêu hàng kỳ, chương trình hành động... Đây là một trong những kết quả rút ra từ thực hiện dự án.

Chủ nhiệm dự án ThS. Nguyễn Kim Thanh
Giảng viên Khoa Công nghệ và Quản lý Môi trường
Trường ĐHDL Văn Lang
Cộng sự : KS. Trịnh Thanh Hưng, CN. Nguyễn Văn Hùng, CN. Hứa Minh Châu - TT Tiến Bộ Khoa Học Công Nghệ Bà Rịa, Vũng Tàu